

Вінницький національний технічний університет
факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Обов'язковий освітній компонент

рівень вищої освіти – **перший** (бакалаврський)

Спеціальність – **073 Менеджмент**

Освітні програми **Менеджмент фінансово-кредитної діяльності**
Менеджмент виробничої та комерційної діяльності
Менеджмент інформаційних технологій
Логістика
Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

Викладач: **доц. Коваль Н.О.**

Мова викладання: **українська**

Семестр – **5**

Кредитів ЄКТС – **3**

Лекцій – **27 год.** (денна форма)/**5 год.** (заочна форма)

Практичних – **18 год.** (денна форма)/**5 год.** (заочна форма)

Самостійна робота – **45 год.** (денна форма)/**80 год.** (заочна форма)

Вид контролю – **диф. залік**

Передумови для вивчення дисципліни - Програма вивчення навчальної дисципліни «Антикризовий менеджмент» базується на знаннях, що набуті здобувачами вищої освіти під час вивчення дисциплін «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Вступ до фаху «Менеджмент»». Ця дисципліна безпосередньо пов'язана і є підґрунтям для вивчення дисципліни «Управління інноваціями».

Метою дисципліни «Антикризовий менеджмент» є оволодіння базовими знаннями з формування системного бачення антикризового менеджменту, вивчення питань виникнення кризових явищ в економіці.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти при вивченні дисципліни¹:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК01. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК02. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК05. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК06. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК07. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання:

РН04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

РН08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

Тематика

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи антикризового менеджменту

Тема 1. Криза та її роль в соціально-економічних процесах.

Поняття кризи в соціально-економічному розвитку. Причини виникнення криз. Теорії криз та кризових процесів. Типологія кризових процесів. Причини виникнення кризи та форми її проявлення. Прояви кризи на мікро і макрорівні. Теоретичні і методологічні основи визначення кризових процесів на підприємстві.

Тема 2. Застосування методів менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

Антикризові організаційні заходи. Антикризові механізми фінансової стабілізації. Оперативні механізми усунення неплатоспроможності підприємства. Тактичні механізми відновлення фінансової стійкості. Стратегічні механізми забезпечення фінансової стабілізації. Роль стратегії в антикризовому управлінні.

Тема 3. Банкрутство підприємства.

Поняття банкрутства та його причини. Види банкрутства. Судові процедури банкрутства. Фіктивне банкрутство. Умисне банкрутство. Особливості банкрутства стратегічних підприємств і організацій. Процедура визнання боржника банкрутом. Ліквідація збанкрутілих підприємств. Санація (фінансове оздоровлення) підприємства.

Тема 4. Санаційний аудит. Форми та передумови фінансування санаційних заходів.

Санаційна спроможність підприємства. Сутність і завдання санаційного аудиту. Характерні риси санаційного аудиту. Методика та етапи проведення санаційного аудиту. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 5. Управління персоналом в кризовій ситуації.

Особливості управління персоналом в умовах кризи. Принципи управління персоналом (загальні, специфічні, приватні). Кадрова політика і її нові цінності в період кризи. Принципи формування команди антикризового управління.

Змістовий модуль 2. Стратегія і тактика антикризового менеджменту

Тема 6. Інновації в антикризовому управлінні і ризик-менеджмент.

Суть, зміст і види ризиків. Класифікація ризиків. Особливості управління ризиками в антикризовому управлінні. Методи і способи оцінки ризиків. Механізми управління ризиками. Інноваційний потенціал підприємства і його роль в антикризовому управлінні. Інновації як механізм підвищення антикризової стійкості.

Тема 7. Управління реструктуризацією та реорганізацією підприємств.

Реструктуризація підприємств як специфічний напрям антикризового управління. Загальні передумови реорганізації. Due Diligence у системі антикризового управління. Укрупнення підприємств.

Тема 8. Виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень

Аналіз ситуації. Встановлення цілей і пріоритетів. Розробка стратегії та плану дій. Мобілізація ресурсів. Комунікація та залучення зацікавлених сторін. Моніторинг та оцінка результатів.

Тема 9. Оцінка ефективності антикризового управління.

Критерії і показники успішного подолання кризи. Використання системи збалансованих показників при оцінці кризових процесів на підприємстві. Антикризове управління в контексті системи контролінгу.

Тема 10. Навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

Ідентифікація потенційних криз. Навички аналізу ситуації. Фінансовий аналіз. Вивчення конкурентів. Ситуаційний аналіз. Оцінка потенційних ризиків. Моніторинг ринку.

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.ф.)	Кількість годин (з.ф.)
	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи антикризового менеджменту		
1	Криза та її роль в соціально-економічних процесах	3	0,5
2	Застосування методів менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.	3	0,5
3	Банкрутство підприємства	3	0,5
4	Санаційний аудит. Форми та передумови фінансування санаційних заходів.	3	0,5
5	Управління персоналом в кризовій ситуації.	2	0,5

	Змістовний модуль 2. Стратегія і тактика антикризового менеджменту		
6	Інновації в антикризовому управлінні і ризик-менеджмент.	3	0,5
7	Управління реструктуризацією та реорганізацією підприємств.	2	0,5
8	Виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень	3	0,5
9	Оцінка ефективності антикризового управління.	2	0,5
10	Навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.	3	0,5
	Всього годин	27	5

Теми семінарських занять

Не передбачені.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.ф.)	Кількість годин (з.ф.)
1	Криза та її роль в соціально-економічних процесах	2	0,5
2	Механізм розробки і реалізації стратегії антикризового управління	2	0,5
3	Банкрутство підприємства.	2	0,5
4	Санаційний аудит. Форми та передумови фінансування санаційних заходів.	2	0,5
5	Управління персоналом в кризовій ситуації.	2	0,5
6	Інновації в антикризовому управлінні і ризик-менеджмент.	2	0,5
7	Управління реструктуризацією та реорганізацією підприємств	2	0,5
8	Оцінювання вартості майна підприємства	2	0,5
9	Оцінка ефективності антикризового управління	2	1
	Всього годин	18	5

Теми лабораторних занять

Не передбачені.

Самостійна робота

№ з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин (д.ф.)	Кількість годин (з.ф.)
1	Самостійне опрацювання тем теоретичного матеріалу:		
1.1	<i>Криза та її роль в соціально-економічних процесах</i>	4	16
1.2	<i>Механізм розробки і реалізації стратегії антикризового управління</i>	4	16
1.3	<i>Банкрутство підприємства.</i>	4	16
1.4	<i>Санаційний аудит. Форми та передумови фінансування санаційних заходів.</i>	4	16
2	Опрацювання лекційного матеріалу	7	4
3	Підготовка до практичних занять	9	9
4	Підготовка до модульного контролю (два колоквиуми)	10	
6	Підготовка до складання диф. заліку	3	3
	Всього за семестр	45	80

Індивідуальні завдання

Не передбачені.

Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються:

1. Дидактичні методи – лекції з використанням мультимедійних презентацій.
2. Практичні методи: практичні завдання.
3. Метод самостійного навчання.
4. Активні методи: експрес опитування, тестування.
5. Словесні методи навчання: лекції, консультації.

Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Форми проведення поточного контролю під час навчальних занять визначаються кафедрою.

Підсумковий контроль включає в себе здавання колоквіумів за модуль.

Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно із структурою залікових кредитів.

Семестровий контроль знань здійснюється в кінці семестру шляхом підрахування загальної кількості балів, отриманих під час навчання та здавання заліку у кінці семестру.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів з окремих видів роботи та в цілому за модулями (в балах):

Вид роботи	Семестр 5		Разом
	М 1	М 2	
1. Усна доповідь (1 доповідь – 5 балів)	10	10	20
2. Практичне завдання (1 завдання – 5 балів)	15	10	25
3. Презентація (1 презентація — 10 балів)	10	20	30
4. Колоквіум (25 балів)	12	13	25
Усього за модуль	47	53	100
Диф.залік			+
Всього			100

Шкала оцінювання в балах та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС
90 – 100	A
82-89	B
75-81	C
64-74	D
60-63	E
35-59	FX з можливістю повторного складання
0-34	F з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За бальною шкалою	За шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий)	90 – 100	A	Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; виявлено глибокі знання та розуміння описувати зміст функціональних сфер діяльності організації; сформовано необхідні практичні навички вирішувати професійні завдання із застосуванням методів менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації; усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
III Достатній (конструктивний)	82-89	B	Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; сформовано уміння викладати основні ідеї щодо забезпечення функціональних сфер діяльності організації із застосуванням методів менеджменту. Необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
	75-81	C	Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин. Вміння викладати базові ідеї щодо забезпечення завдання із застосуванням методів менеджменту, а також практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо; усі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками.
II Середній (репродуктивний)	64-74	D	Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, виявлено знання та розуміння основних положень забезпечення завдання із застосуванням методів менеджменту; необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
	60-63	E	Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання завдань не виконано або якість виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального.
I Низький	35-59	FX з можливістю повторного складання	Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
	0-34	F з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів за видами робіт

Рівень компетентності	За шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання			
		Усна доповідь	Практичне завдання	Презентація	Колоквіум (тести)
IV Високий (творчий)	A	5 б.: здобувач повністю розкрив суть питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та категоріям.	5 б.: виставляється при правильному та безпомилковому проведенні необхідних розрахунків з поясненням і коментуванням отриманих результатів	10 б.: здобувач повністю розкрив суть питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та категоріям.	22-25 б.: 90-100% правильних відповідей
III Достатній (конструктивний)	B	4,5 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені деякі несуттєві помилки, відсутні обґрунтування окремих положень.	4,5 б.: при правильному і безпомилковому розв'язанні завдання, але без пояснень до розрахунків, без посилань на певні формули чи методики, при відсутності або помилкових коментарях до отриманих результатів	9 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені деякі несуттєві помилки, відсутні обґрунтування окремих положень.	20-21 б.: 82-89% правильних відповідей
	C	4 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	4 б.: при правильному і безпомилковому розв'язанні задачі, але без пояснень до розрахунків, без посилань на певні формули чи методики, при відсутності або помилкових коментарях до отриманих результатів	8 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	18-19 б.: 75-81% правильних відповідей
II Середній (репродуктивний)	D	3 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань	3 б.: виставляється, якщо при виконанні допущені помилки, які свідчать про недостатнє знання формул або методик розв'язання відповідних задач	7 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань	16-17 б.: 64-74% правильних відповідей
	E	2 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань, хоча і з деякими відхиленнями	2 б.: виставляється, якщо при виконанні допущені помилки, які свідчать про недостатнє знання теорії, пояснення відсутні або фрагментарні.	6 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань, хоча і з деякими відхиленнями	14-15 б.: 60-73% правильних відповідей
I Низький	FX, F	0-1 б.: за фрагментарну відповідь чи повну відсутність відповіді	0-1 б.: виставляється у випадку, якщо задача не розв'язана неправильно чи взагалі не розв'язана	0-5 б.: за фрагментарну відповідь чи повну відсутність відповіді	0-13 б.: 0-59% правильних відповідей

Академічні права та обов'язки учасників освітнього процесу

Здобувачі та викладачі повинні дотримуватися норм забезпечення честі, гідності, взаємної поваги і довіри, рівноправності та толерантності усіх учасників освітнього процесу шляхом дотримання принципів академічної доброчесності, викладених у **«Положенні про академічну доброчесність у ВНТУ»**.

З метою запобігання та виявлення плагіату у навчальних роботах, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування, дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань та активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування слід дотримуватись норм **«Положення про запобігання академічному плагіату та порядок його виявлення у навчальних, наукових, кваліфікаційних та науково-методичних роботах у ВНТУ»**.

З метою визнання результатів навчання здобутих під час неформальної та/або інформальної освіти (що здобувалася за освітніми програмами та не передбачала присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але могла завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій, а також освіти, яка здійснювалася у порядку самоосвіти), здобувачі можуть скористатися відповідними процедурами, наведеними у **«Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ВНТУ»**.

Здобувачі мають право оскаржити результати проміжних та підсумкових контрольних заходів, але на лише на підставі аргументованих пояснень, відповідно до **«Порядку організації та проведення заліків, диференційованих заліків, екзаменів у ВНТУ»**, а також безпосередньо звернувшись до освітнього омбудсмена, згідно **«Положення про освітнього омбудсмена з прав студентів ВНТУ»**.

З метою вирішення конфліктних ситуацій, що можуть виникнути у здобувачів із іншими учасниками освітнього процесу та/або недопущення виникнення конфліктних ситуацій слід бути обізнаним у нормах **«Кодексу етики ВНТУ»**.

Здобувачі ВНТУ мають керуватися принципом «нульової толерантності» до будь-яких проявів корупції і повинні вживати всіх передбачених законодавством заходів щодо запобігання, виявлення та протидії корупції і пов'язаним з нею діям (практикам), відповідно до **«Антикорупційної програми ВНТУ»**.

Наведені документи оприлюднені на сайті ВНТУ: <https://vntu.edu.ua/uk/public-info/zag.html>.

Рекомендована література

Основна

1. Фурик В. Г., Ткачук Л. М., Коваль Н.О. Збірник задач з фінансових дисциплін для виконання практичних завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності «Менеджмент» всіх форм навчання. Вінниця : ВНТУ, 2020. 64 с. URL:<https://iq.vntu.edu.ua/method/getfile.php?fname=92207.pdf&x=1>

2. Коваль Н. О. Сучасні підходи вдосконалення управління ризиками в банківському менеджменті. Науковий вісник Полтавського університету

економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». Випуск 2 (103) 2021. С.42-45
URL: <https://iq.vntu.edu.ua/method/getfile.php?fname=93340.pdf&x=1>

3. Буряченко О.В., Ткачук Л.М., Коваль Н.О. Конкурентоспроможність як визначальний показник ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/81>

4. Коваль Н. О., Ткачук Л. М., Буряченко О.В. Стратегічний фінансовий контролінг як інструмент запобігання банкрутства. *Ефективна економіка*. 2022. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/75.pdf

5. Глущенко Л.Д., Пілявоз Т.М., Коваль Н.О. Управління персоналом у сучасній структурі управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. С. 51–54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1105/1062>

6. Коваль Н.О. Особливості стратегічного фінансового контролінгу в сучасних умовах. *Modern Economics*. 2022. N 31. С. 52-57. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/features-of-strategic-financial-controlling>.

7. Ткачук Л. М., Коваль Н.О. Проблеми та перспективи управління підприємствами машинобудування в конкурентному середовищі. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 3. С. 28–33.

8. Коваль, Н., Ткачук, Л., Панасенко, І. Стратегії фінансового менеджменту в умовах непередбачених коливань фінансового ринку. *Економіка та суспільство*. 2024. (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-68>

Додаткова

1. Онісіфорова В. Ю., Болотова Т. М. Алгоритм реалізації та заходи антикризового управління підприємством. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2020. №25. С. 119-127.

2. Череп А. В., Павленко, А. І. Формування стратегії антикризового управління підприємств машинобудування Запорізької області. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць*. 2018. № 1 (65). С. 161–173.

3. Невмержицька С. М., Марценюк С. О. Причини виникнення та шляхи подолання фінансової кризи на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6075>

4. Юрик Н. Є., Гарматюк О. Дослідження антикризових інструментів в діяльності публічної організації / Актуальні проблеми публічного управління та адміністрування: *Колективна монографія*. Т. : ФОП Паляниця В. А., 2020. С. 255–267.

5. Voynarenko M., Hurochkina V., Dzhedzhula V., Yefifanova I., Menchynska O. Applying Fuzzy Logic to Modeling Economic Emergence. *WSEAS Transactions on Business and Economics*, 2021, Volume 18, pp. 424-434.

6. Yepifanova I. Yu., Dzhedzhula V. V. Modelling of potential level of industrial enterprises. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, 2021. Volume 17. pp. 556-565.

7. Коваль Н. О. Фінансовий контролінг як складова стабільного розвитку підприємства. Актуальні проблеми використання потенціалу економіки країни: світовий досвід та вітчизняні реалії: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 22-23 жовтня 2021 р.). Дніпро: ПДАБА, 2021. 140 с. URL: <https://pgasa.dp.ua/news/vi>

8. Коваль Н. О. Сучасні тенденції ризик-менеджменту в банківській сфері // Матеріали X Науково-практичної конференції з міжнародною участю «Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку», м. Харків, 1 листопада 2021 р. С. 215-216. URL: https://adm.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/zbirnyk-tez-kh-naukovo-praktychnoi-konferentsii_2021.pdf

9. Кривов'язюк І.В. Антикризове управління підприємством : *навчальний посібник*. 3-тє видання, доповн. і переробл. Київ : Видавничий дім "Кондор", 2020. 396 с.

10. Балаш Л. Я., Бінерт О. В. Лисюк О. В. Особливості антикризового управління підприємствами. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 3. С. 136-140.

11. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Оранська Н. О. Оцінювання ефективності антикризового управління підприємства за умов інноваційного розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 11. С. 10–14.

12. Єпіфанова І. Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств: теоретико-методологічні аспекти фінансового забезпечення : *монографія*. Вінниця : ВНТУ, 2019. 384 с.

13. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В., Іванчик Т. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. *Modern Economics*. 2019. № 14. С. 81-86. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua>.

14. Єпіфанова І. Ю., Панкова В. Д., Ткачук Л. М. Стратегічне управління ризиками в системі управління персоналом. *Вісник Хмельницького національного технічного університету*. 2021. № 6. С. 12-15.

15. Epifanova I., Dzhedzhula V., Pankova V. Hierarchical classification of factors influencing the personnel management system of an industrial enterprise. *Економіка і організація управління*. 2021. №3. Р. 82-89.

16. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Гладка Д. О. Удосконалення кадрової політики як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечнікова*. 2019. Т. 24, Вип. 2(75). С. 88-92.

Інформаційні ресурси

1. Disaster, Crisis, and Emergency Preparedness Communication [Coursera course]. URL: <https://www.coursera.org/learn/disaster-crisis-emergency-preparedness-communication>
2. ННР дисципліни «Антикризовий менеджмент» в системі JetIQ URL: https://iq.vntu.edu.ua/b04213/vspd/teach_desktop.php
3. Онлайн-курс «Фундаментальний та технічний аналіз». URL: <https://buniversity.com.ua/tekhnichnyi-ta-fundamentalnyi-analiz>.
4. Онлайн-курс «Технічний аналіз PRO». URL: https://buniversity.com.ua/kurs_tekhnichnyi_analiz_pro.
5. Онлайн-курс «Навчання торгівлі на біржі». URL: <https://cbt.center/ua/navchannya-torgivli-na-birzhi/>.
6. Онлайн-курс «Навчання фундаментальному аналізу». URL: <https://cbt.center/ua/navchannya-fundamentalnomu-analizu/>.
7. Онлайн-курс «Навчання технічному аналізу». URL: <https://cbt.center/ua/navchannya-tehnichnomu-analizu/>.
8. Онлайн-курс «Навчання на біржового брокера». URL: <https://cbt.center/ua/navchannya-na-birzhovogo-brokera/>.
9. Онлайн-семінар «Українські ф'ючерси: Практичні питання торгівлі і обліку операцій». URL: <https://youtu.be/UEoDiOsU8Wo>.